

AKTUALNO VPRAŠANJE

Po statističnih ugotovitvah je pri nas število obolelih za poliomielitismo v zadnjih letih zelo naraslo. V Jugoslaviji je na prvem mestu Slovenija, na drugem je bila do lanskega leta Hrvaška, potem pa jo je prehitela Srbija. Letos je položaj nekoliko boljši, ni pa s tem rečeno, da je nevarnost mimo. Bralce bo prav gotovo zanimalo, kako potekajo priprave za cepljenje, zato jih seznanjamo z odgovorom dr. Danila Gomiščka, direktorja Okr. higienskega zavoda Kranj, ki smo ga prosili za pojasnilo. Povedal je, da so v kranjskem okraju v letu 1956 zabeležili 36 primerov poliomielitisa, letos

pa 11. Ukrepi zdravstvenih oblasti, ki so jih podvzele lani (izolacija bolnikov, kloriranje bazenov, vzdrževanje čistote itd.), po njegovem mnenju zdaj verjetno ne bi več pomagali. Edina uspešna pot za preprečitev te nevarne bolezni je torej cepljenje. Na svetu je do sedaj obolelo za poliomielitismo največ otrok med 1. in 5. letom, pri nas pa po zadnjih podatkih med 1. in 3. letom. S cepljenjem otrok, ki so bili rojeni v letih 1951 do 1956 ter v januarju, februarju in marcu 1957, bodo v kranjskem okraju začeli 7. oktobra. Za vse priprave skrbita strokovna in koordinacijska komisija pri Svetu za zdravstvo OLO. Prva se ukvarja predvsem s tehničnimi zadevami, druga pa

zbira sredstva v podjetjih. Vsako podjetje je namreč dolžno prispevati 3 odstotke deviznih sredstev, vendar se ta sredstva le počasi nabirajo. Cepitelji in roki za cepljenje otrok so že določeni. Cepivo, ki ga bomo dobili iz ZDA, je dobro preizkušeno, zelo učinkovito in izdelano iz mrtvih virusov. Vse tehnične priprave so torej končane in zdaj čaka najbolj odgovorna naloga starše, to je, da bodo svoje otroke zagotovo pripeljali k cepljenju. Na predavanjih, ki jih bodo imeli zdravniki po vseh večjih krajih, bodo starši lahko dobili vsa potrebna pojasnila.

-cy

AKTUALNO VPRAŠANJE

Z VČERAJSNJEGA KRAVJEGA BALA V BOHINJU

Ze v zgodnjih jutranjih urah je prišlo v Bohinj nad pet tisoč ljudi, da si tudi letos ogledajo tradicionalno bohinjko prireditev — kravji bal. Mimo drugih smo videli tudi predstavnike oblastnih in združnih organizacij okraja in republike. — S planin so prignali planšarji krave, nato pa je sledil bogat kulturni in folklorni program. Predsednik ObLO Bohinj je podelil najboljšim planšarjem denarne nagrade, zastopnik GZS ter OZZ Kranj pa so jim podarili nagrade in diplome. — Še pozno v noč je bilo pri hotelu »Zlatorog« slišati zvoke poskočnih polk.

GILIAS

GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO X. — ST. 74 — CENA DIN 10.—

Kranj, 23. septembra 1957

Ob predlogu za reorganizacijo Prešernovega gledališča

Predlog Občinskega odbora SZDL in Obč. sind. sveta

Predlog Sveta za prosveto in kulturo OLO

Občinski odbor Socialistične zveze delovnih ljudi in Občinski sindikalni svet občine Kranj sta po večmesečnih razpravah v svojih vodstvih in v delovnih kolektivih o problemih, ki zadevajo družbeno, kulturno in intelektualno življenje delovnih ljudi, sklenila predložiti Okrajnemu ljudskemu odboru okraja Kranj predlog za reorganizacijo Prešernovega gledališča v Kranju.

Osnovna tendenca tega predloga gre za tem, da se Prešernovo gledališče preosnuje iz poklicnega gledališča v gledališko ustanovo, ki bi razvijala svojo dejavnost predvsem v treh smereh:

1. Prešernovo gledališče naj bi postalo uslužnostna ustanova, ki bi nudila pomoč gledališkim družinam kot strokovno umetniška svetovalnica (dramaturgija, režija, inscenacija itd.), kot strokovno tehnična svetovalnica in kot izposojevalnica gledaliških rekvizitov (kostumov, kulis, šmink itd.) ter gledališke literature.

2. Prešernovo gledališče naj bi nadalje skrbelo za izobraževanje članov gledaliških družin, tako umetniških vodij kot igralcev, potom sistematičnega spoznavanja z vsemi tistimi znanji, ki so potrebna za uspešno gledališko umeštvovanje in ki pomagajo k oblikovanju gledališke publike.

3. Prešernovo gledališče naj bi organiziralo v svojih gledaliških prostorih prireditve in gostovanja poklicnih in amaterskih gledališč in gledaliških družin.

Na ta način bi postalo Prešernovo gledališče žarišče gledališke dejavnosti v Kranju in bi povezovalo prizadevanja poklicne in amaterske dejavnosti, skrbelo za umeštvovanje, slovstveno in izobraževanje gledaliških družin in gledališke publike, posredovalo javnosti gle-

dališke prireditve poklicnih in amaterskih družin in podobne.

Gledališče naj bi bilo samostojna ustanova, ki bi jo upravljala družbeni organ in ki bi imela svoj umetniški, pedagoški in tehnični svet in bi prejela poleg društva »Svoboda« tudi od pristojnih državnih organov po proračunu predvidene subvencije.

Občinski odbor Socialistične zveze in Občinski sindikalni svet sta se odločila predlagati Okrajnemu ljudskemu odboru, da v tem smislu preosnuje Prešernovo gledališče predvsem iz naslednjih vzrokov:

1. Če analiziramo sredstva, ki jih moremo letno nameniti v kulturno vzgojne in prosvetne namene in če istočasno proučimo svrhu in način, kako ta sredstva uporabimo, in vse skupaj primerjamo z objektivnimi potrebami delovnih ljudi v naših družbenih pogojih, kjer sodelovanje v delavskem in družbenem upravljanju in nenehen popast proizvodnih sil terjate vse bolj razgledanega in zrelega človeka z izoblikovanimi človeškimi in družbenimi vrednotami, pridemo nujno do naslednjih zaključkov:

a) da so v zadnjih letih neverjetno močno narasle objektivne družbene potrebe pri delovnih ljudeh po izobraževanju, po družbenem, prosvetnem umeštvovanju, po razvedrilu itd., da pa je količina sredstev, ki jih dajemo v te namene sorazmerno zelo majhna,

b) da se je duhovno življenje delovnih ljudi zelo razširilo in posega na vsa področja, to je od strokovnih znanj in veščin preko družbenih, prirodnih ved do najrazličnejših vrst umetnosti in kulture, da pa se pri nas sredstva, namenjena v kulturnovzgojne in prosvetne namene zelo enostransko trošijo, tako, da ostajajo ne- (Nadaljevanje na 3. strani)

Svet za prosveto in kulturo je doslej že na več sejah razpravljalo o Prešernovem gledališču. Osnovna misel vseh teh razprav je bila, kako s smotrnimi ukrepi izpopolniti in reorganizirati delovanje te kulturne ustanove v prid dvigu kulturne ravni gorenjskega prebivalstva. Svet zategadelj meni, da raprava o Prešernovem gledališču ni nekaj slučajnega, ampak je rezultat razveseljivega dejstva, da o istih aktualnih kulturnih vprašanjih, s katerimi se je ukvarjal Svet, razmišlja zdaj širok krog delovnih ljudi. Svetu je zato jasno, da je razprava v svojem bistvu pozitivna.

Lahko pa se sprevrže v nasprotno, če se razprava o reorganizaciji zoži na alternativo za ali proti profesionalnemu gledališču. S tem se namreč postavlja teza, nasprotna tisti, ki jo je Okrajni ljudski odbor že sprejel po temeljitem premisleku in ne brez pretehtanih argumentov.

1. Svet je na vsak način za pozitivno reorganizacijo Prešernovega gledališča. Toda po njegovem mnenju mora vsaka reorganizacija, pa naj bo na ekonomskem, družbeno-političnem ali kakršnemkoli drugem področju, imeti pozitiven rezultat, mora roditi nekaj novega, boljšega, mora služiti napredku. V predlagani reorganizaciji pa ne najde Svet nobenega zagotovila za napredek, marveč ga določena dejstva opozarjajo celo na nasprotno. V tem potrjujejo Svet izkušnje iz preteklosti, pa tudi mnenje samih predlagateljev reorganizacije, ki — sicer šele v bodočnosti, a vendarle — vidijo spet potrebo po obnovi sedanjega stanja. To praktično pomeni, da se zaradi navidezne nepotrebosti poklicnega gledališča le-to ukinja zato, da bi se pozneje spet ustanovilo z istimi materialnimi in moralnimi napori, kot jih je terjala ustanovitev in utrditve obstoječega poklicnega gledališča.

Taka reorganizacija pomeni po mnenju Sveta isto, kot če bi z umazano vodo vred izlili iz kopalne kadi tudi otroka, ki ga Svet po pravici ima za dete Revolucije.

1. Svet meni, da je predlog za reorganizacijo poklicnega gledališča v marsikakšnem pogledu zvezan z mnogo večjimi organizacijskimi napori in materialnimi stroški, kot se jih zdaj daje za kulturno dejavnost. Na ta vprašanja je treba gledati realno in videti, da se z obstoječimi materialnimi sredstvi objektivno ne da doseči več, kot dosegamo danes. Vsaka dobro organizirana dejavnost, ne samo kulturna, zahteva precej večja sredstva, kot improvizirano zasilno poseganje na številna področja. Nestrpnost in težnja, da bi naenkrat storili vse, pomeni objektivno samo učinek, kot bi ga dosegli z uveljavljanjem nekega premišljenega, treznega načrta.

2. Zamisel o strokovnem in tehniškem servisu se zdi Svetu preozka. Ne gre namreč samo za to, da dobi odrsko umeštvovanje na Gorenjskem organ, ki bo vzpodbujal obstoječo dejavnost, ampak gre za kvaliteten dvig te dejavnosti. Tisto, kar potrebujejo naše dramske družine, torej ni tehniški servis, ampak živa nepretrgana pomoč, ki jo lahko nudi samo poklicni ansambel, ki se zaveda svojih dolžnosti do delavskega razreda. Zato ni fraza izjava starih jesiških Svobodašev, da bi pomenilo ukiniti poklicno gledališče isto kot izpodrežati korenine dramske dejavnosti v »Svobodah« in KUD.

Servisna služba bi zahtevala tudi nesorazmerno visoka materialna sredstva, katerih pomanjkanje pa je eden glavnih vzrokov, da je bilo danes postavljeno vprašanje gledališča na dnevni red. Ze obstoječi tehniški obrati Prešernovega gledališča terjajo vsako leto 6.708.000 dinarjev subvencije, k temu pa je treba dodati (Nadaljevanje na 3. strani)

PETEROBOJ GORENJSKIH MEST Z VOJAŠKO PUŠKO

Kranj, 22. septembra. — Danes so pričeli gorenjski strelci praznovati teden strelstva. Na strelišču v Struževem so se pomerili med seboj strelci Tržiča, Jesenic, Škofje Loke, Kranja in Radovljice. Tekmovali so z vojaškimi puškami na razdalji 200 metrov, v polovičnih serijah. Ker so na tekmovanju nastopili najboljši strelci z Gorenjske, je bila borba med posamezniki in ekipam zelo razburljiva.

REZULTATI: ekipe: Jesenice 1011 krogov, Kranj 979, sledijo Škofja Loka, Radovljica in Tržič; posamezniki: 1. Stane Sekne (J) 214 krogov. C.

LOV NA LISICO V ŠENCURJU

Šenčur, 22. septembra. — Dopoldne je AMD Šenčur organiziralo lov na lisico. Prireditve so se razen domačinov udeležili tudi člani AMD iz Tržiča, Cerkele in Kranja. Proga, ki je bila dolga 15 kilometrov, je vodila iz Šenčurja skozi Velesovo, Luže, Visoko na Milje, kjer je bil cilj.

Tržičani zmagali

Tržič: Izola 3:1 (1:1)

Tržič, 22. septembra. — Vse do 40. minute prvega polčasa je bilo treba čakati, da so domačini prvič ukanili vratarja gostov. V tem času sta obe moštvi igrali oster, mestoma grob, vendar lep in dognan nogomet. Samo čez štiri minute, so gostje po svojem napadcu Prašnikarju izenačili.

V drugem polčasu, v šestnajsti minuti so domači igralci upravičeno želi odobravanje publike. Napadalec Dornik je z lepim strelom z glavo povedel svoje moštvo in zvišal rezultat na 2:1. Slab napad domačih je danes napravil veliko ugodnih priložnosti, da bi lahko povišal rezultat. Do tega je končno tudi prišlo, čeprav je kazalo, da bodo gostje izenačili.

Sodnik Tičan je sodil dobro in objektivno.

kizan, Sorgo, Lenardič, Babič, Černe, znan, Sorgo, Lenardič, Babič, Černe, Brojevič, Prašnikar, Sosič.

TRŽIČ: Logar, Peternelj, Kosmač, Jadancec, Klarič, Custulič, Rustinja, Dornik, Tišler, Puškarevič, Kraševc. S.

naš razgovor

BREZ SODELOVANJA DRŽAVLJANOV NI USPEHOV

V radovljiški občini imajo 10 svetov ljudskega odbora. V tajništvu občine so v razgovoru pojasnili, da so ti sveti dokaj delavni in v veliko pomoč ljudskemu odboru. Najbolj agilni v zadnjem času pa je bil svet za šolstvo.

»Kaj je vaš svet že storil na področju šolske reforme?« smo vprašali člana sveta Staneta Muleja.

»Menda smo bili med prvimi, ki smo se vrgli na to delo. Imeli smo mnogo sej, zbirali smo podatke o stanju na šolah in začeli pripravljati reorganizacijo. Uspešna je bila tudi konferenca z učitelji, ki smo jo sklicali spomladi. Zelo dobro se je obnesla hospitacijska šola, ki smo jo uredili v Radovljici.«

»Kako so urejene šole?«

»Največje težave smo imeli v Lipnici pri Podnartu, kjer smo odprli osemletko. Tri osnovne šole smo združili v eno. Težko je bilo za prostore kot tudi za učno osebje, kar je sedaj preskrbljeno. Potrebe za osemletne šole so tudi v Lescah in Begunjah. Vendar v teh krajih sedaj še ni materialnih in drugih pogojev in je to le perspektiva za bodoča leta.«

»Kako ste seznanili starše in prebivalstvo s šolsko reformo?«

»Člani našega sveta so hodili po vseh vaseh in imeli razgovore o tem. Brez seznanjanja ljudi in zlasti staršev s temi vprašanji ter brez njihovega sodelovanja in pomoči je šolska reforma sploh nemogoča. Najtežji pa so tu materialni problemi šol.«

»Se je svet ukvarjal tudi z drugimi vprašanji?«

»Seveda. Zlasti je bilo mnogo razprav o izvenšolski vzgoji, o zaposlitvi mladine, o vrtec, o zdravstvenih in socialnih težavah otrok, o njihovi prehrani, higienskih razmerah na šolah in domovih ipd. O tem so člani sveta veliko razpravljali in reševali. Pri tem pa smo morda preveč zanemarili skrb za učitelje, njihova stanovanja in druga vprašanja.«

»Kako člani sveta razumejo in kako se lotevajo problemov šolstva?«

»S precejšnjim razumevanjem. Tudi starši, ki nimajo večje izobrazbe, v svetu vedno z razumevanjem in široko orientacijo pomagajo pri reševanju raznih vprašanj.«

K. M.

TE DNI PO SVETU

Δ Po osemnednevem bivanju v Ljudski republik...

Pred odhodom je podpredsednik VUKMANOVIC...

Δ Predsednik sirske republike SUKRI KUATLI...

Δ V petek je v 85. letu starosti umrl norveški...

Δ Madžarska vlada je sporočila, da ne priznava...

Δ Socialdemokratska stranka iz Zahodnega...

Δ Iz Bangkoka poročajo, da je začasna Tajska...

LJUDJE IN DOGODKI

PO NEMŠKIH VOLITVAH

15. september je mimo, predvolilno razburjenje...

Zahodna Nemčija je v zadnjih letih postala...

Table with 2 columns: Party name and number of votes.

Ze število oddanih glasov v prid posameznim strankam...

Table with 2 columns: Party name and percentage of votes.

z izločitvijo nekaterih manjših strank se je tako zmanjšalo...

več kot samo zanimanje za sedanje parlamentarne volitve...

In kaj so pokazale volitve?

Kratek, toda zanimav statistični pregled, nam da naslednje podobo...

Table with 2 columns: Party name and number of votes.

Bundestag. Skratka, te volitve so pokazale veliko polarizacijo...

Pregled glasov v odstotkih in številu poslanskih sedežev...

Table with 2 columns: Party name and percentage of votes.

katere so marsikje menili, da bodo bolj dorasel tekmeč Adenauerjev...

Glavna slabost Olenhauerjevih socialdemokratov...

politično področje, medtem ko vse kaže, da ga je prav notranjepolitični položaj...

Znan je primer na nekem volilnem zborovanju, ko je kancler Adenauer...

MARTIN TOMAŽIČ

naša kronika

KOLIKO BO DENARJA ZA TURIZEM V PRIHODNJEM LETU?

Na petkovi seji Upravnega odbora Gorenjske turistične podzveze...

ZBOR VOLIVCEV NA ZLATEM POLJU V KRANJU

V torek je bil zbor volivcev na Zlatem polju zelo dobro obiskan...

VOLIVCEM NI VSEENO, KDO JIH BO ZASTOPAL

V Kamniku so bili ta teden zbori volivcev v vseh volilnih enotah...

Z VELEZARNI NA JESENICAH SO IZBRALI KANDIDATE

V jeseniški železarni so bili zbori volivcev-proizvajalcev v četrtek, 19. septembra...

ZBOR VOLIVCEV V DRULOVKI PRI KRANJU

V petek, 27. t. m. zvečer je bil zbor volivcev za volilno enoto Orehek...

Z RAZSTAVE V MESTNEM MUZEJU V KRANJU

V petek je bila v Mestnem muzeju v Kranju otvoritev razstave dekorativno-umetniških izdelkov...

DOPIŠUJTE v »Glas Gorenjske«

IZDAJA ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO IN TISKARSKO PODJETJE »GORENJSKI TISK«

VREMENSKA NAPOVED

Ze v prvi polovici tedna poslabšanje vremena s padavinami...

TENIS

PRVENSTVO KRANJA

Kranj, 22. septembra. V Kranju je bilo danes zaključeno drugo prvenstvo v tenisu...

ROKOMET

GOLNIK : »SAVA« 24:21 Golnik, 22. septembra. V prijateljski rokometni tekmi...

ODBOJKA

MLADOST : JEZICA 3:0 p.f. Bled, 22. septembra. Danes dopoldne je priredilo AMD Bled...

ATLETSKO PRVENSTVO GORENJSKE NA BLEDU

Bled, 22. septembra. Danes je bilo na tukajšnjem stadionu atletsko prvenstvo gorenjske podzveze...

35.

PREVRNENA PRIKOLICA

P O N E D E L J E K

Sla sva na izlet ob prijetnem jesenskem dnevu, ki so za kaj takega najbolj pripravni...

»Takole mi na dopustu najbolj prija,« je rekel prijatelj, ko se je zleknil v mehko, nepokošeno travo...

To, kar je povedal, sem čutil tudi sam, zato sem se z njim kar strinjal in mu prikimala.

Spodaj, na cesti, pa je vsake toliko časa hušknil mimo kak avto, ali pa je zašumel pesek pod kolezarjem.

Nenadoma je na cesti zagrmelo. Nato presunljiv ženski in otroški krišč. Slišal sem še, kako je motor nehal ropotati, kot bi izdihnil.

Počez čez cesto je stal traktor, za njim je ležala prevrnjena prikolica. Bila je naložena s hlodi, ki so ob prevračanju potrgali verigo...

so zmedeni stali dve tarnajoči ženski in otrok, morda desetletna punčka. In pa šofer. Ob pogledu nanj, ki se je z rokami držal za glavo, sem sunkoma spravlil iz sebe:

»Je kdo spodaj?« »Ne, nihče!« so mi vsi hkrati povedali.

Oddahnil sem se. Da je prikolica prevrnjena, se mi je zdaj, ko so ostali ljudje živi, zdelo povsem malenkostno, samo še pripetljaj, (če sem odkrit) skoraj zanimiv. Popotni dogodek pač. S takimi občutki, napolnjenimi z radovednostjo, sem zdaj poslušal ženski, ki sta pripovedovali o svoji sreči v nesreči. Onidve in deklica so sedeli vrh hlodov na prikolici. Ko so začutili, da se bo prikolica prevrnila, so ravno še pravi čas odskočili. Samo malo so se potokli.

Ko se je poglelo prvo razburjenje, so se lotili prevrnjene prikolice. Na pomoč so priskočili tudi šoferji drugih avtomobilov, ki jim je bila zdaj zaprta cesta. Jaz pa sem se šele tedaj ozrl po prijatelju, ker prej ves čas nisem utegnil pomisliti nanj. Ni ga bilo tu! Odšel sem nazaj proti prostoru, kjer sva počivala. Našel sem ga tam, zleknjenega, kot da se ni nič zgodilo.

»Nisi videl?« sem ga vprašal. Umaknil je oči. »Nič posebnega. Je šofer že kje kaj pil,« je počasi skoraj z nasmehom rekel.

Najbrž je bil moj pogled začuden, vprašujoč, zanj mučen, zato se je skušal nekako opravičiti: »Raje nisem šel zraven. Lahko bi bilo treba iti za prijeto, meni pa so takta pota zoprna.«

Neprijetno me je zadel ta njegov sebični razumski odnos do nesreče. Morda je to čutil, zato je hotel nehote popraviti vtis.

»No, ja, če bi bilo kaj hujšega, bi že stopil tja. Zdaj pa, praviš, so vsi odnesli zdravo kožo.« Spomnil sem se njegovih besed tik pred tem dogodkom. O tem, da na poti, če se kaj zgodi, človeku ni dobro samemu. Ali je mislil moj soizletnik s tem na mene, na oba ali samo nase? Spričo tega ugibanja, vidite, ga v prejšnjem stavku nisem več mogel imenovati tako kot prej — prijatelj. Med naju se je vlegel dogodek s prevrnjeno prikolico.

Nekoliko čudna asociacija: prijatelja je prijetno imeti, če ni samo — brezutna prikolica.

-ek

Predlog Občinskega odbora SZDL in Obč. sind. sveta

(Nadaljevanje s 1. strani)

katera področja kulturnovzgojne in izobraževalne dejavnosti povsem zapostavljena,

c) da je v sodobnem svetu kulturnovzgojna in izobraževalna dejavnost neverjetno napredovala in se obogatila z množico sodobnih pedagoških, umetniških, tehničnih itd. pridobitev, da pa pri nas ostajamo še vedno več ali manj v okvirih »čitalniškega prosvetljenja« tako v pogledu vrstni, načina, obliki, tehničnih in materialnih možnosti, ki jih ima kulturno prosvetno in izobraževalno delo.

2. Če pa analiziramo položaj Prešernovega gledališča kot poklicne ustanove in primerjamo krog ljudi, ki jim praktično služi gledališče s številom prebivalstva občine, če primerjamo kulturne in ostale duhovne potrebe prebivalstva občine z obsegom kulturnih dobrin, ki jih gledališče daje, in če potem vse skupaj primerjamo še s sredstvi, s katerimi sploh razpolagamo za kulturnovzgojne in izobraževalne namene in s sredstvi, ki jih potrebujemo za gledališče v taki obliki kot je danes, potem nujno pridemo do naslednjih spoznanj:

a) da nesorazmerno veliko trošimo za gledališko dejavnost,

b) da sredstva za kulturno prosvetne namene trošimo tako, da njih sadove uživa le zelo majhen del prebivalstva naše občine.

3. Če po obeh predhodnih ugotovitvah pomislimo še na to, da sredstva, ki jih je doslej dobivalo v obliki subvencij s strani pristojnih organov Prešernovega gledališča ne zadoščajo za normalen razvoj in razmah te gledališke ustanove v tej smeri, v kateri je sedaj orientirana, potem postane povsem jasno, da smo poklicani trenje razmisлити o tem, kako nam je gospodariti z razpoložljivimi sredstvi in kaj ukreniti, da bi ta sredstva dejansko uporabili tako, da bi njih plodove užival čim širši krog delovnih ljudi in da bi z njimi vzpodbudili čimbolj široko kulturno-vzgojno, izobraževalno, družbeno itd. življenje delovnih ljudi.

Morda se bo zdelo posameznim ta gospodarska računica neumestna v zvezi z razpravljanjem o kulturno-vzgojni in izobraževalni ustanovah, zlasti v zvezi s Prešernovim gledališčem kot gledališko ustanovo. Toda, hoteli ali ne, praktično življenje nas sili v to, da se tudi pri odrejanju kulturnoprosvetne politike zatečemo h gospodarski računici.

Nobenega dvoma ni, da se delovni ljudje z vsem svojim srcem in z vso vnemo ogrevamo zato, da bi ustvarili čimveč ustanov, ki bi služile kulturnim, izobraževalnim, družbenim itd. potrebam delovnih ljudi. To dokazujejo tudi naša dejanja, saj je prav Socialistična zveza s sindikati in ostalimi družbenimi organizacijami bila iniciator ustanovitve številnih gledališč, knjižnic, ljudskih univerz, kinogledališč itd. Če danes torej predlagamo Okrajnemu ljudskemu odboru, da preosnuje Prešernovo gledališče v Kranju tako kot je predloženo, tega ne delamo zato, ker bi menili, da nam poklicno gledališče ne bi bilo potrebno, da nima svojega mesta v našem družbenem življenju, ampak počnemo to vsled tega, ker smo spoznali, da je za trenutne naše materialne možnosti obstoj poklicnega gledališča preveliko materialno breme, ki nas gmotno tako izčrpa, da nujno zanemarjamo druga področja kulturnovzgojne, izobraževalne itd. dejavnosti in da zanemarjamo celo številne samorastniške gledališke družine.

O teh problemih je bilo v naši javnosti veliko govora. Ogromna večina delovnih ljudi se v celoti strinja s tem, da je naše kulturno politiko treba vcditi tako, kot dovoljujejo gnotne možnosti in kot to narekujejo duhovne potrebe delovnih ljudi. Ne gre namreč prezreti dejstva, da sta hiter napredek industrije in uvedba delavskega in družbenega upravljanja začela v družbenem, intelektualnem in kulturnem po-

gledu vse več terjati od najširših slojev delovnih ljudi. Vsled tega je v naših družbenih pogojih postal kulturni in intelektualni napredek delovnega človeka eden izmed nepogrešljivih in odločujočih činiteljev, ki vplivajo na razvoj proizvodnih sil in na oblikovanje socialističnega družbenega sožitja pri nas. Če s tega zornega kota premostimo trenutno stanje glede kulturnovzgojnih in izobraževalnih ustanov v naši občini, potem moramo ugotoviti, da s stanjem nikakor ne moremo biti zadovoljni. Industrijsko središče kakršno je Kranj, z delavstvom, ki upravlja gospodarstvo in vse družbeno življenje, trenutno ne razpolaga z ustanovo, ki bi skrbela za izobraževanje odraslih, ne razpolaga s primerno čitalnico, kjer bi mogli delovni ljudje priti do potrebnega čtiva, ne razpolaga s primernimi družbenimi prostori za sodobno klubsko življenje, ki je našemu delovnemu človeku neobhodno potrebno. Seveda vseh teh problemov ne bo mogoče v naši občini urediti naenkrat in tudi ne preko noči. Prav tako v gnotnem pogledu stvari ne rešuje sprememba statusa Prešernovega gledališča v celoti. Vendar pa je res, da je pri presojanju kulturnih, družbenih itd. potreb v naši občini treba izhajati iz tega izhodišča in od tu potem graditi dalje.

Nekateri te naše jasne kulturnopolitične orientacije nočejo ali pa ne morejo razumeti. To so predvsem ljudje, ki absolutizirajo obstoj poklicnega gledališča kot edinega merila »kulturnosti ali nekulturnosti« prebivalcev določenega kraja. Pri tem seveda pozabljajo, da je gledališče vendarle samo eden izmed činiteljev, ki oblikujejo kulturno podobo prebivalcev nekakega kraja. Poleg tega pa pozabljajo še to, da se niti Socialistična zveza, niti sindikati ne zavzemajo zato, da bi v Kranju ne bilo več gledališča in gledaliških prireditev, ampak da se zavzemajo samo zato, da se Prešernovo gledališče preosnuje tako, da bi povežalo vso bogato amatersko gledališko dejavnost in ji pomagalo na višjo umetniško raven, da bi nadalje posredovalo tudi prireditve poklicnih gledališč, kratkoma, da bi gledališko aktivnost prilagodili razpoložljivim gnotnim možnostim. Predlagatelj preosnove Prešernovega gledališča si namreč obetamo, da bi na tak način uspeli prebroditi obstoječe težave.

Predlagana sprememba statusa Prešernovega gledališča bi potemtakem morala pomeniti samo prvi ukrep v prizadevanjih, ki so bila prej razložena, temu ukrepu bi morali slediti nujno še nadaljnji: ureditev ustanove za izobraževanje odraslih, ureditev javne čitalnice itd. Tudi za urejevanje statusa predloženih ustanov, ki se zde s stališča sodobne kulturnovzgojne in prosvetne dejavnosti nujno potrebna, je priporočiti, da gremo na kombinacijo poklicnih ustanov v široko iniciativno družbenih in društvenih organizacij in njihovimi prizadevanji. V bistvu bi bilo treba zagotoviti predvsem potrebne objekte in strokovne kadre ter najnujnejše materialne pogoje za delo. Vse ostalo je potrebno v sedanjih materialnih pogojih prepustiti pobudi družbenih organizacij in društev. Samo na ta način se zdi, bo mogoče ob danih materialnih možnostih razviti široko kulturnovzgojno, izobraževalno in družbeno dejavnost kot doslej in na ta način zagotoviti hitrejši kulturni in intelektualni napredek naših delovnih ljudi.

Občinski odbor Socialistične zveze in Občinski sindikalni svet priporočata odbornikom Okrajnega ljudskega odbora, da podprejo to njuno iniciativno in da se zavzemajo za to, da Okrajni ljudski odbor osvoji predlagano spremembo statusa Prešernovega gledališča, ker sta prepričana, da bo ta ukrep in ukrepi, ki bodo njemu sledili ugodno vplivali na razmah kulturnovzgojne, prosvetne izobraževalne dejavnosti med delovnimi ljudmi.

Občinski odbor SZDL
Občinski sindikalni svet

Predlog Sveta za prosveto in kulturo OLO

(Nadaljevanje s 1. strani)

še nadaljnjih 1.620.000 dinarjev za vzdrževanje stavbe in druge operativne stroške. Za funkcioniranje tehniške servisne službe v obstoječem stanju bi bilo torej treba dati dobro polovico sedanje subvencije Prešernovemu gledališču. Če bi pa hoteli delo te službe izboljšati, ta sredstva še zdaleč ne bi zadostovala.

Seveda bo za razširjeno dejavnost, ki je zajeta v predlogu Sveta za prosveto in kulturo o reorganizaciji gledališča, prav tako potrebnih v perspektivi več sredstev, kot doslej. Ta sredstva pa ne bi našla v tolikšni meri, kot je bilo to v razpravi večkrat netočno navedeno. Ob izkoriščanju vseh notranjih rezerv bi subvencija Prešernovemu gledališču po točnih predračunih, ki upoštevajo vso razširjeno dejavnost in funkcijo gledališča, znašala v letu 1958 17.794.000 dinarjev, v letu 1959 19.563.000 dinarjev, v letu 1960 pa 19.307.000 dinarjev. Za leto 1960 predvidena subvencija predstavlja po mnenju Sveta za daljše obdobje plafon potreb poklicnega gledališča na Gorenjskem.

S temi sredstvi bi bilo mogoče še nadalje dvigniti kvalitetni nivo predstav v gledališču in povečati njih število na 200 letno, že v letu 1958 pa bi število gostovanj po Gorenjskem, ki jih je bilo v pretekli sezoni 52, povečali za 50 odstotkov.

3. Predlog o reorganizaciji je nerealen tudi zato, ker ne more nuditi nikakršnih garancij za uresničitev predvidenih gostovanj drugih slovenskih poklicnih gledališč v Kranju in na Gorenjskem. Svet ima za svojo dolžnost opozoriti ljudski odbor, da po izjavah direktorja Drame Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani, tovariša Slavka Jana, in direktorja Mestnega gledališča v Ljubljani, tovariša Ferda Delaka, lahko ti dve gledališči gostujeta v Kranju skupno največ trikrat v sezoni, v drugih krajih Gorenjske pa sploh ne. Edino ti dve gledališči pa prideta v poštev za gostovanja, ker bi stroški rednih gostovanj drugih slovenskih gledališč presegli stroške nadaljnega vzdrževanja lastnega poklicnega gledališča. Mimo tega moramo opozoriti, da sedanjim obiskovalcem Prešernovega gledališča ni mogoče zagotoviti abonmajev v ljubljanskih gledališčih, ker le-ta zaradi premajhnih zmogljivosti sprejemajo samo abonente iz lanskega leta in tiste, ki so se prijavili do junija letos. Ne glede na to pa večina naših delovnih ljudi niti nima materialnih možnosti za redno obiskovanje ljubljanskih gledališč. Postavljati ob bežno ilustrirano stanju v ljubljanskih gledališčih: ko nadomestek sedanjemu poklicnemu gledališču hipotetična gostovanja drugih enakovrednih ali boljših gledaliških skupin, se pravi zamenjati goloba v roki za vrabca na strehi.

II.

Svet nadalje meni, da bi osvojitve predlagane reorganizacije pomenila:

1. osiromašenje celotnega kulturnega življenja v okraju, kajti ne da bi kakorkoli postavljali gledališče nad druge kulturne ustanove, je vendar poklicno gledališče trenutno najvišje razvita kulturna institucija v okraju. Če gledamo na proces rasti kulture kot na organski, ne pa kot na administrativni proces, potem ne moremo samovoljno krotiti kulturne fiziognomije določenih področij in na slepo določati vrstni red in pomembnost posameznih panog kulturnega udejstvovanja.

2. osiromašenje razvojnih možnosti mladine. Mladini bi se s tem zaprla perspektiva kulturnega razvoja in zato ni slučajno, da sta Okrajni komite ter Občinski komite Ljudske mladine v celoti proti predlagani reorganizaciji. Prav tako se je izrazilo proti taki reorganizaciji posvetovanje o kulturnem in družbenem življenju mladine, ki so se ga udeležili poleg predstavnikov mladinskih organizacij iz okraja tudi zastopniki »Svobod« in KUD, in ki je bilo sklicano ob pripravah na VI. kongres Ljudsko mladine Slovenije.

3. zaviranje procesa nastajanja in dejavne rasti nove delovne inteligence. Inteligenca bi s tem, odtrgana od kvalitetnih kulturnih dobrin, bežala v središče, ali pa bi se utapljala v malomeščanskem samozadovoljstvu.

4. Najbolj kvarne posledice pa bi tako reorganizacija po mnenju Sveta zapustila v procesu nadaljnega osvajanja kulture po delavskem razredu. Ne glede na to, da je verjetno precej delavcev res ostalo ob razpravi o Prešernovem gledališču nezadetihi, Svet meni, da je neizpodbito v interesu družbenega razvoja čimprej v celoti zainteresirati za ta vprašanja neposredno proizvajalce. To pa bomo lahko dosegli le, če bomo delovnim ljudem nudili čim več vsestranskih možnosti za kulturni razvoj. Kljub temu, da Prešernovo gledališče v tem pogledu ni storilo vsega, kar bi želeli, deli Svet mnenje Društva slovenskih književnikov, da je »Prešernovo gledališče, katerega delo stalno spremljajo mnogi naši člani, napravilo zelo lep razvoj tako v svoji umetniški rasti kakor tudi v pridobivanju široke publike, saj je med poklicnimi gledališči — vsaj v Sloveniji — pritegnilo največ delovnih ljudi med svoje stalne obiskovalce.«

III.

Svet meni, da je za pravilen potek razprave o reorganizaciji Prešernovega gledališča kot poklicne ustanove treba jasno razmejiti pojme profesionalizma in amaterizma v kulturni dejavnosti. V zvezi s tem se Svet strinja z mnenjem naše najvišje gledališke znanstvene in vzgojne ustanove, Akademije za igralsko umetnost v Ljubljani: »Med ustanovami, ki imajo umetniško vzgojne naloge in med ljudskoprosvetnimi organizacijami ne more biti trenja, ker ima vsaka svoje določeno področje. Zato dela, ki ga opravlja Prešernovo gledališče, ne more nadomestiti nobena druga družbena organizacija, zlasti ne kaka amaterska skupina, ker imajo te organizacije drugačne naloge, kakor so umetniške.«

Ob pravilno usmerjeni amaterski dejavnosti danes ni nobenega razloga za bojazen, da bi

le-ta spričo gostovanj poklicnih gledališč plahnela. Praksa nam dokazuje ravno nasprotno. V trboveljskem okraju n. pr. najbolje delata dramski družini v Radečah in v Zagorju; to pa predvsem zato, ker je prva tesno povezana s poklicnim gledališčem v Celju, druga pa z Dramo Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani. Danes je gonilna sila amaterizma kvaliteta, ki ni več podrejena motivom narodnostne afirmacije ali razrednega boja. Zato je večkrat problematično in ne vedno nujno, da delovni človek manifestira svojo kulturnost s tem, da aktivno dela v dramski, pevski ali katerikoli drugi sekciji »Svobode« ali KUD. Spričo vse večjega tempa življenja in spričo vse večjih objektivnih in materialnih možnosti za zadovoljevanje kulturnih potreb, bo pri delovnem človeku neizbežno padalo zanimanje za diletantsko udejstvovanje in se večalo zanimanje za uživanje kvalitetnih kulturnih dobrin. Zategadelj je razumljivo, da amaterska dejavnost nikakor ne predstavlja širše platforme za kulturno aktivizacijo delovnih ljudi kot profesionalna, marveč to platformo oži s tem, da jo reducira na krog ljudi, ki so voljni igrati, peti in slično, torej ljudi, ki imajo v določenih okoliščinah ambicije, da bodo dobro peli, igrali in tako dalje.

Ravno zaradi smotrov, ki jih danes amaterizem ima, je nujno, da se ne zapira perspektiv mladim talentom, ki rastejo v društvih. Ukiniti poklicno gledališče pa bi pomenilo zapreti tudi to perspektivo. To bi pomenilo stagnacijo dramske dejavnosti in reduciranje te dejavnosti na predvojne oblike. Statistike iz let pred ustanovitvijo poklicnega Prešernovega gledališča nam najzgovorneje kažejo, kam vodi taka stagnacija. V sezonah od 1945 do 1950 je v Kranju obstojalo amatersko gledališče. V prvi sezoni je imelo to gledališče 12 premier in 90 predstav, v sezoni 1946/47 7 premier in 65 predstav, v sezoni 1947/48 4 premiere in 52 predstav in v sezoni 1948/49 3 premiere in 36 predstav.

Svet nima v sedanjem položaju nobenega zagotovila, da se ne bo isto ponovilo. Brž, ko bi bila predlagana reorganizacija izvedena, se bo namreč neizbežno postavila alternativa: naprej ali nazaj. Ker je odgovor na to alternativo za vsakogar, ki preudarno zaključuje, jasen — namreč: naprej — se bo v najbližji prihodnosti spet postavilo vprašanje profesionalizacije gledališča. Izkušnje iz preteklosti nas učijo, da je edino na tak način mogoče odpmoči nenehnemu nazadovanju in poživiti dramsko dejavnost. Podatki o razvoju in delu poklicnega Prešernovega gledališča so naslednji:

sezona	premier	predstav	obiskovalci	gostovanj
1950/51	6	91	24.451	3
1951/52	9	102	26.697	14
1952/53	10	116	34.210	5
1953/54	9	122	33.248	17
1954/55	9	131	34.113	27
1955/56	10	158	45.070	36
1956/57	11	188	47.656	52

V vseh letih obstaja skupno 64 premier, 908 predstav, 245.445 obiskovalcev in 254 gostovanj.

IV.

Svet za prosveto in kulturo pa ob vsem tem ne more mimo napak in slabih strani sedanjega poklicnega gledališča v Kranju, pa naj so te slabosti povzročene objektivno ali subjektivno. Gledališče je večkrat uprizarjalo dela, ki tako po umetniški vrednosti, kot po idejni zasnovi ne sodijo v repertoar našega poklicnega gledališča. To je bil odraz latentne krize umetniškega vodstva Prešernovega gledališča, ki se je mimo tega tudi menjavalo v skoraj vsaki sezoni, kar ne more dobro vplivati na kvaliteto. Ob takem »slučajnem repertoarju« in nenačrtanem delu tudi na drugih področjih postanejo razumljivo utovitvite finančne inspekcije, ki je pri nekaterih predstavah ugotovila slabo zasedenost dvorane Prešernovega gledališča. Zaradi pomanjkanja jasnega umetniškega in kulturnopolitičnega programa Prešernovo gledališče tudi ni moglo najti boljšega stika s kulturno problematiko kraja in okraja ter se bolj neposredno vključiti v splošno kulturno prizadevanja v republiki in v državi. V zvezi s tem velja omeniti, da je na te in še druge slabosti Prešernovega gledališča opozoril članek predsednika SPK OLO »Prešernovo gledališče ob koncu sezone«, ki je bil objavljen v »Glasu Gorenjske« 7. junija letos.

Očitek, da poklicno gledališče ni moglo najti nikakršnega stika z delavstvom, izpodbija dejstvo, da nobeno drugo slovensko gledališče ni pritegnilo tolikšnega odstotka delavcev med svoje stalne in priložnostne obiskovalce, kot prav Prešernovo gledališče v Kranju. Vendar Svet meni, da bi bilo v tem pogledu treba storiti še marsikaj več in da je to tudi možno storiti. V zvezi s tem opozarja Svet na nekatere konkretne predloge, kako reorganizirati sedanje delo Prešernovega gledališča.

1. Pri izbiri del za uprizarjanje je treba zaostri idejno-umetniški kriterij. V repertoarnem pogledu je tudi treba posvetiti več pozornosti domačim odskrim delom in jugoslovanskim avtorjem.

2. Za dvig kvalitete posameznih uprizoritev je treba zmanjšati število premier, povečati pa z boljšo reorganizacijo gostovanj število gostovanj po Gorenjskem in tudi število predstav vsake posamezne uprizoritve v lastni hiši. Pri tem velja skrbno proučiti izkušnje drugih naših gledališč v tej smeri, zlasti Zagrebskega dramskega gledališča, ki je (glej članek v časopisu KOMUNIST avgusta letos) dosegel na tem področju izredne uspehe med drugim tudi s tem, da je v krajih, kjer ni primernih prostorov, gostovalo v tovarniških halah in skladiščih, šolskih avlah in podobno.

(Nadaljevanje na 4. strani)

gorenjski obveščevalci

MALI OGLASI

V bližini trafiko pred cerkvijo v Kranju sem 24. septembra našla denar do 1000 din. Oseba, ki ga je izgubila, dobi informacije pri Martinovič, Planina, blok I.

Najdeno moško kolo dobi lastnik pri Angeli Zevnik, Senčur 274 pri Kranju.

Trgovsko podjetje knjigarna »Simon Jenko«, Kranj obvešča cenjene odjemalce, da bo trgovina 26., 27. in 28. septembra zaprta zaradi inventurnega tromesečnega popisa.

Prodajam otroški športni vozček in violino. — Frank, Klanc št. 15.

Prodajam plug-obračalnik »Vengel«. — Sp. Brniki 11, Cerklje.

Prodajam ročni električni šivalni stroj »SINGER«. Naslov v oglašnem oddelku.

Prodajam 100-literski brzoparilnik in okno s polkni 100x120. Naslov v oglašnem oddelku.

Dobro ohranjen vzdljiv štedilnik — levi prodaj. Primskovo št. 22.

Prodajam motorno kolo »Moped-Puch«. — Kokrica 126, Kranj.

Opremo za pisarno ugodno prodajam. Naslov v ogl. oddelku.

Prodajam bakren blajben vzdljiv štedilnik z makrelnim kotličkom in kotel za žganjekuho ali za-

menjam za drva. — Semen, Tavcarjeva 17, Kranj.

Pisarniško moč — administratorja z znanjem strojepisja in primerno šolsko izobrazbo, lahko tudi začetnica — sprejememo takoj. Plača po tarifnem pravilniku. Pismene ponudbe oddati Trgovskemu podjetju OZZ — Kranj.

KINO

»STORŽIČ« KRANJ, 23. in 24. septembra jug. film »NI BILLO ZAMAN« ob 16., 18. in 20. uri.

25. in 26. septembra premiera amer. cinemascop filma »DO PEKLA IN NAZAJ« ob 16., 18. in 20. uri.

»TRIGLAV« PRIMSKOVO, 24. septembra amer. barvni film »VRNITEV NA BROADWAY« ob 19. uri.

»SVOBODA« STRAŽIŠČE, 25. septembra amer. barvni film »VRNITEV NA BROADWAY« ob 19. uri.

»RADIO« JESENICE, 23. in 24. septembra ital. film »KRUH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA« ob 18. in 20. uri. 25. in 26. septembra ital. film »KRUH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA II. del« ob 18. in 20. uri.

»PLAVŽ« JESENICE, 24. sept. amer. film »URE OBUPA« ob 18. in 20. uri. 26. sept. ital.

film »KRUH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA I. del« ob 18. in 20. uri.

KOROŠKA BELA, 23. septembra amer. film »URE OBUPA« ob 19.30. uri.

ZIROVNICA, 25. sept. ameriški film »URE OBUPA« ob 20. uri.

DOVJE MOJSTRANA, 25. sept. ital. film »KRUH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA I. del« ob 17. in 20. uri.

BLED, 23. septembra nemški barvni film - drama »PIROŠKA«. Od 24. do 26. septembra ital. film - komedija »DEKLETA IZ SANFREDIANA«.

RADOVLJICA, 24. in 25. sept. mehiški film »MEHIKA V PESMI«. V torek ob 20. uri. V sredo ob 18. in 20. uri.

GLEDALIŠČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

V torek 24. septembra ob 20. uri: Red A in izven Shakespeare: »ROMEO IN JULIJA«.

V sredo 25. septembra ob 16. uri: Zaključena predstava za sindikat tovarne »Iskra« Kranj Shakespeare: »ROMEO IN JULIJA«.

V četrtek 26. septembra ob 16. uri: Zaključena predstava za sindikat tovarne »Iskra« Kranj Shakespeare: »ROMEO IN JULIJA«.

74

»Pehar ovsu in štefan vina! Plačal bom, vse drugo ti nič mar!« je ukazujoče ponovil Johan. »Če ljudje smejo piti vino, zakaj bi ga moj konj ne smel?«

Pivci so radovedno stegnili vratove. Stari Hetori, ki je med fanti opazil sina, je zavpil:

»Filip! Nobenih norčij! Veš, da tega ne trpim!«

Gostilničar je prinesel vina in ovsu. Aleša je kar vzdignilo od mize, radoveden je bil, kaj bodo počeli. Zunaj je stresel Johan oves v korito in ga polil z vinom. Črna kobila, že stara, toda rejena, da se je cekinasto spreminjala, je začela zobati. Ko je pozobala, so fantje zlezli na voz. Hetori je povabil Aleša s seboj.

»Z nami pojdi! Pri »Jarmu« je za stare babe!«

Johan je odvezal kobilu, ki se je pognala na cesto kot strela. Kolesa so orala pesek, Johan je ponosno dvignil bič in kriknil:

»Kaj sem rekel? Živali je treba dati pijače, potem gre kot »lintvern«! Držite se, da kdo ne odleti z voza!«

Aleš je stal zadaj na zapravljevcu, držal se je za naslon, omahoval sem in tja, se smejal in voznja s pijano kobilo se mu je zdela imenitna. Včasih se je žival spodtaknila, prhnila, se z gobcem skoro dotaknila zemlje, potem pa spet dirjala, kot bi ji bil ogenj za petami. Na križpotju je Johan vprašal:

»Katerim bomo danes dali popra, Kamnogoričanom ali Lipničanom?«

»Kamnogoričanom!« so zavpili fantje.

Pripeljali so se v Kamno gorico in privezali kobilu pred Bičkovo gostilno. Znesli so se noter, toda bili so razočarani. Zvedeli so, da Kamnogoričanov ni doma, odpeljali so se popoldne v Lipnico. Popili so štefan vina, potem so odšli. Filip Hetori je pred krčmo vrgel klobuk v zrak in klical na korajžje:

»Auf biks! Ali se nihče ne upa prikazati na dan?«

V Herderjevi hiši se je odprlo okno. Stari Herder je pogledal na cesto in zaprtil:

»Če se ne spravite odtod, bom poklical žandarje!«

»Kaj, na cesti bi ne smeli biti? Cesta je za vse!«

»Marš, svojat!« je zarenčal Herder.

Povedali so mu še nekaj pikrih, toda ni se zmenil zanje, ker je že zaprl okno. Sedli so zopet na voz in se vozarili po okolici. V Lipnici so zvedeli, da tudi tam ni Kamnogoričanov, najbrž so se potegnili proti Lancovemu. Posvetovali so se, kaj jim je storiti, naposled so se odločili, da se vrnejo v Kropo.

»Pri nas bo nocoj ples,« je rekel Johan. »Škoda bi ga bilo zamuditi. Kamnogoričanom bomo posvetili drugič.«

Med vriskanjem in petjem so se vračali v Kropo. Z nočjo vred so bili v trgu. Johan je klel in pridrževal vajeti, moral je paziti, da bi ne povozil katerega pijanih kovačev, ki so se motovili po cesti. Iz Španove hiše je že odmevala harmonika.

Stari Špan, ki je čul ropot voza, je prišel na dvorišče. Pri priči je spoznal, da je kobila pijana in se je znesel nad sinom:

»Za uho te bom usekal, bedak! Samo sramoto mi nakopavaš! O pustu so ti privlekli slamnato nevesto, zdaj sevlačiš okrog s pijano živaljo! V hlev jo postavi in s slamo zdrgni. Če bo jutri bolna, sebova drugače menila!«

Spravili so kobilu v hlev in jo družno drgnili s slamo. Žival se je streznila in je žalostno povešala glavo. Potem so si otepli slamo z obleke in šli v hišo.

V hiši so plesali. Bila je precejšnja gneča. Fantje, ki so bili že nekoliko pijani, so začeli plesati s kovaškimi dekletki, ker drugih ni bilo. Aleš je stal ob strani, ni vedel, katero plesalko naj si izbere. Potem je med vrati ugledal Španovo Marinko, ki je pravkar nesla v vsaki roki liter vina. Bila sta si blizu po letih in dobro znana, zato jo je poprosil za ples. Dekle je v smehu pokazalo drobne, bele zobčke in obljubilo. Hitro je postavilo vino na mizo in že sta se vrtela v valčku. Med njima se je razpletal plah in tipajoč pomenek.

»Ali si že dostikrat plesala?«

»Letos o pustu prvič.«

»Pa rada plešeš?«

»O, rada.«

Obvestilo

TVD Partizan — Kranj prične z redno telovadbo vseh oddelkov s ponedeljkom dne 23. 9. 1957 v telovadnici šole na Rupi ob Prešernovem gaju.

ZENSKI ODDELKI:

Zenska deca: v ponedeljek in četrtek od 17. do 18. ure; pionirke: v ponedeljek in četrtek od 18. do 19. ure; mladinke: v ponedeljek in četrtek od 19. do 20. ure; članice: v ponedeljek in četrtek od 20. do 21. ure; starejše članice v četrtek od 20. do 21. ure.

MOSKI ODDELKI:

Moška deca: v torek in petek od 17. do 18. ure; pionirji: v torek in petek od 18. do 19. ure; mladinci: v torek in petek od 19. do 20. ure; člani: v torek in petek od 20. do 21. ure.

Orodna telovadba ob sredah od 19. do 21. ure.

Vsi oddelki imajo vodnike, na katere se starši lahko obračajo za pojasnila.

Starši, ljubitelji telesne vzgoje, pošljite svoje otroke v telovadnico!

UPRAVNI ODBOR TVD PARTIZAN KRANJ

REZULTATI ZADNIH SPORTNIH DOGODKOV:

I. CONSKA LIGA

Trešnjevka — Branik (tekma zaradi gripe odpovedana)

Ljubljana — Segesta 4:3 (2:1)

Sibenik — Odred 2:1 (2:0)

Rijeka — Uljanik 4:0 (1:0)

Lokomotiva — Oriženti 6:0

Jadran — Metalac 1:4 (0:1)

Tekstilac — Elektrostroj 2:3 (2:2)

LJUBLJANSKO-PRIMORSKA LIGA

Nova gorica — Jesenice (še nismo prejeli rezultata)

Krim — Slovan 5:1

Ilirija — Grafičar 5:2

Rudar — Triglav 1:4 (1:1)

Jugoslavija — CDNA 3:0

Predlog Sveta za prosveto in kulturo OLO

(Nadaljevanje s 3. strani)

3. Gledališče mora storiti vse možne ukrepe, da bi se čim bolj približalo delovnim množicam in torej postalo ljudsko gledališče v najzlahtnejšem pomenu te besede. Meščanska lupina, ki se v nekaterih ozirih iz objektivnih vzrokov še drži gledališča, marsikdaj odbija delavstvo od gledališča. Prav v tem pogledu čaka naša pokrajinska gledališča revolucionarna naloga, kajti od središčnih kulturnih ustanov, ki jih pretežno intelektualno občinstvo ne sili v iskanje novih oblik stika z množicami, v tej smeri ne moremo pričakovati odločilnih pobud.

Zato ni slučajno, da se je razprava o funkciji take profesionalne kulturne ustanove, kot je poklicno gledališče, začela prav v delavskem okraju, kakršen je kranjski. Zato pa tudi ni prav nič slučajno, da so principiela stališča, iznešena v obravnavi teh problemov malomeščanski krogi namerno pačili. Pod krinko gorečnosti za kulturo so hoteli ohraniti tisto, kar imajo še za svoje. To pa ni razlog za ukinitve poklicnega gledališča, ker to ne bi pomenilo rešiti problem, ampak samo odgoditi ga na poznejši čas. Rešitev problema je samo v tem, da delavstvo dejansko vzame vse kulturne ustanove kot svoje. Če kmetu ni všeč krava v hlevu, ne bo zažgal hleva.

4. Da uveljavi svojo nalogo mentorja »Svobodam« in KUD, naj gledališče določi del svojega fundusa garderobe in rekvizitov za izposojanje amaterskim gledališkim skupinam. Prav tako naj izposoja svojo strokovno knjižnico, v lastnih delavnicih pa naj pod najugodnejšimi možnimi pogoji izdeluje scenske opreme, električno in drugo orodje opremo za amaterske odre. Na to svojo dejavnost naj gledališče opozori vse »Svobode« in KUD s posebno propagandno akcijo. V povezavi z okrajnim Svetom »Svobode« in prosvetnih društev naj gledališče organizira tečaje za dvig strokovne ravni dela amaterskih gledaliških skupin. V stalnem aktivnem stiku z amaterskimi gledališkimi skupinami pa naj poklicno gledališče uveljavi svojo vlogo idejnega in strokovnega usmerjevalca vse gledališke dejavnosti na Gorenjskem.

5. Gledališče naj organizira učinkovitejšo propagandno službo, ker je sedanja borna in neučinkovita.

6. Gledališče naj za uresničenje povečanega načrta gostovanj izdela v lastnih delavnicih prenosljiv oder. Obenem naj z dolgoročnimi načrti gostovanj organizira tudi dolgoročno propagando v vseh krajih gostovanj.

7. Gledališče naj za dvig kvalitete svojega dela stori vse možne ukrepe za vzgojo svojega umetniškega kadra. Prav tako naj s svojim strokovnim kadrom aktivno poseže ne samo v gledališko, ampak sploh v kulturno problematiko Kranja in okraja.

8. Gledališče naj posveti več pozornosti izboljšanju delovnih pogojev svojega umetniškega in tehniškega osebja, ki so zdaj med najslabšimi v republiki.

9. Gledališče naj izdela natančen perspektivni načrt, v katerem bodo poleg idejno-umetniškega

programa detajlno razčlenjene vse navedene točke in ki bo predvidel konkretne ukrepe za uresničitev zastavljenih nalog.

V. Svet meni, da je kljub resnim hibam v delu Prešernovega gledališča bil v njegovem sedemletnem razvoju vendarle ustvarjen fundament, na katerem je mogoče uresničiti v prejšnjem poglavju predlagano reorganizacijo. V tem mnenju ga potrjuje izjava gledališke inspekcijske komisije pri republiškem Svetu za prosveto in kulturo, ki jo v celoti navajamo:

»Člani inspekcijske komisije pri Svetu za kulturo in prosveto LRS so prisostvovali otvoritveni predstavi Prešernovega gledališča v Kranju. Spričo izrednih razmer, v katerih je začelo gledališče s svojim delom, so se posvetovali z gledališkim vodstvom predvsem o sedanjem stanju gledališča; zato se niso spuščali v podrobnejšo analizo samo uprizoritve, pač pa so na splošno ugotovili, da je predstava Shakespearov tragedije »Romeo in Julija« dosegla med dosedanjimi predstavami tega gledališča strokovno raven, ki ustreza stalnemu poklicnemu gledališču; še več, lahko poudarjajo, da celotna uprizoritev presega splošno raven gledališč izven glavnih kulturnih centrov v FLRJ. Zato bi bila odprava take ustanove kjerkoli v državi ne le prenagljen in neupravičen ukrep okrajne oblasti, ki bi ga ne tvegali nikjer v naši državi, posebno pa ne v kulturno zavednem in razvitem industrijskem kraju. Ukinitve takšne ustanove pomeni ne samo korak nazaj v neorganizirano diletantstvo, ki nikakor ne bi bilo v prid razvoju amaterskih prizadevanj v okviru ljudskoprosvetnih društev, ampak bi tudi izzvala splošen zastoj kulturnih prizadevanj v kranjskem okraju.

V Kranju, dne 20. septembra 1957.«

VI.

Po vsestranski razpravi na 1. izredni in 18. redni seji je Svet spričo vsega zgoraj povedanega sklenil predlagati Okrajnemu ljudskemu odboru, da gledališča ne reorganizira tako, kot mu je to predlagano, marveč naj ga obdrži in naj po proračunskih možnostih in v skladu z ekonomskimi možnostmi celotnega okraja še nadalje prispeva za njegov razvoj in krepitev. Svet meni, da je to v skladu s sklepi Okrajnega odbora SZDL o kulturnih in prosvetnih problemih na Gorenjskem. Svet seveda nima gledališča za edino umetniško ustanovo, ampak misli, da bo treba v prihodnje tako v občinskih, kakor tudi v okrajnem proračunu zagotavljati dodatna sredstva za razširjenje in popravitev kulturne dejavnosti — če hočemo, da bomo odpravili za zdaj sicer še neboleče protislovje med ekonomsko osnovo in kulturno nadgradnjo in če se bomo hoteli izogniti nevarnosti, da izoblikujemo ob visoki industrializaciji in civilizaciji človeka, ki bo notranje prazen in daleč od tistega, kar v perspektivi našega družbenega razvoja od njega pričakujemo.

Svet za kulturo in prosveto Okrajnega ljudskega odbora Kranj

Rokomet HUD PORAZ MLADOSTI

V okviru priprav za bližnje tekmovalje v ligi so v petek rokometiški in rokometiške stražiške »Mladosti« odigrali dve prijateljski tekmi z »Odreedom« iz Ljubljane. V prvi tekmi sta se pomerili ženski ekipi. Čeprav je bila to za stražiške rokometiške šole druga tekma, odkar imajo svojo ekipo, so se kar uspešno zoperstavile renomirani ekipi Odreda, saj so izgubile le z rezultatom 8:4. Drugače pa je bilo pri moških. Igralci »Mladosti« niso mogli dosti storiti proti slovenskemu prvaku in so srečanje visoko izgubili z rezultatom 50:10 (18:3). Za vseskozi imajo stražiški rokometiški težave z golmani in na tej tekmi je bil v golem igralcu, ki je prvičkrat branil, zato je delno opravičljivi tako visok poraz.

S. L.

ŠAH CAMBRIDGE-OXFORD: »ISKRA« 5:1

V petek so angleški študentje univerz iz Cambridgea in Oxforda premagali šahiste »Iskre«, katere so okrepili še Sicherl in Bavdek, s 5:1.

REZULTATI: Davis — Sicherl 1:0, Bavdek — Gray 0:1, Taylor — Kristan 1:0, Bukovac — Rikliards 0:1, Hall — Copič remi, Wacker — Šimič remi.

SPORTNI DAN V »TITANU«

Sindikalna podružnica tovarne »Titan« v Kamniku je preteklo nedeljo priredila uspešen športni dan. V tekmovalju gasilskih ekip je zmagala gasilska četa Kamnik pred Titanom, v odbojki je zmagal »Stol« iz Duplice, v strelskih tekmah pa med osmimi ekipami »Stol« pred »Titanom«. V namiznem tenisu sta

bili na prvih mestih dve ekipi SSD Kamnik. Z.

SPET NOVI ŠOFERJI

AMD v Senčurju je pretekli teden zaključilo z letošnjim drugim tečajem za šoferje-amaterje. Tečaj je trajal 2 meseca, obiskovalo pa ga je 70 tečajnikov iz bližnje pa tudi daljne okolice. Pred dnevi pa so v Senčurju polagali izpite. Od skupno prijavljenih 60 tečajnikov je izpit položilo le 29 kandidatov za A, nekateri pa tudi za A in B kategorijo. Največ kandidatov je pri izpitu padlo zaradi slabega teoretičnega znanja, nekateri pa tudi zaradi slabe praktične vožnje. Opisani tečaj je verjetno tako slabo uspel zaradi tega, ker je tečaj obiskovalo preveč kandidatov in zaradi tega učenje ni tako uspelo, kakor bi pri manjšem številu udeležencev. -an

TOM IŠČE ZAKLAD

PRIPREDIL: IVAN ABRAM

RIŠE: MILAN BATISTA

41.

Becky se je polastil strah, prijela je Toma za roko in mu dejala: »Tom, ali se ti ne zdi, da že dolgo nisva nikogar slišala?« — »Seveda! Pomisli samo, kako daleč sva od njih, kdo ve, ali severno, južno ali vzhodno... Saj ni mogoče, da bi jih tukaj slišala.« — Becky je prevzel strah. »Kako dolgo neki sva že tukaj. Tom! Bolje bo, če se vrneva.« Res bo najbolje, če greva! — »Tom, ali boš znal nazaj? Meni se vse vrti.« — »Mislim, da bi jo našel. Ampak ti netopirji! Če nama ugasnejo obe sveči, bo joi!«

42.

Zato je Tom predlagal, da poiščeta drugo pot. Becky je od strahu kar naprej nekaj govorila: »Upam, da se ne bova izgubila. Bilo bi grozno!« — Šla sta po hodniku in ga prešla molče, ogledovala sta vsako novo odprtino, da bi videla, če poznata kraj; toda vse je bilo tuje. Kadarkoli se je Tom razgledoval, je Becky pozorno gledala v njegov obraz, da bi našla v njem nov znak upanja. Tom je to čutil: »Becky, vse bo še dobro. Ta rov sicer še ni pravi, ampak bova že prišla do njega.«

43.

»Poslušaj!« je dejal Tom. Toda tišina je bila globoka. Tako globoka, da je bilo slišati celo njuno dihanje. Tom je zaklical. Klic je odmeval od praznih votlin in zamrl v daljavi. »Nikar ne kliči več, Tom, preveč grozno je.« je dejala Becky. Toda nihče se ni oglašil. Otroka sta še naprej obstala in poslušala. — Čez čas je Tom s svojim neodločnim vedenjem priznal Becky strašno resnico, da ne zna pot nazaj.

44.

Becky se je sedla in krčevito zajokala. Toma je postalo strah, da bo umrla ali da bo zblaznela. Sedel je k njej in ji položil roke okoli ramen. Skrla je obraz na njegove prsi in se ga oklenila. Tom jo je prosil, naj ne izgubi upanja. Toda njegove besede so bile brezuspešne. Tom ji je ponovno predlagal: »Becky, pojdiva, hodiva kar tako na slepo, brez cilja. Bova že kje našla izhod.« Da bi varčevala z lučjo je Tom ugasnil Beckyno svečo.